

FINNSAM/Finnbygder i Samverkan
Maths Östberg
Västra Ösavägen 40
822 40 ALFTA

VINDKRAFTSYNPUNKTER

2012-08-22

Triventus Consulting AB
Box 33
311 21 FALKENBERG

Synpunkter på ev. vindkraftexploatering av Finnmarken i Vansbro kn

Sveriges skogar har använts till extensivt skogsbruk i några hundra år. De har under den tiden kunnat förbli orörda av storskalig industriexploatering. De är rekreationsområden fyllda av kultur- och naturupplevelser, som skogsbruket oftast tar hänsyn till. Skog har ett egenvärde på samma sätt som torg eller shoppingcentrum har i centralorten.

I delar av skogsmarkerna startar nu en oroande omvandling till industrilandskap. Vindkraftparker riskerar att bryta sönder landskapet och beröva stora naturskogsområden sin autentiska sedan århundraden hävdvunna miljö och kultur. Allemansrätten sätts i praktiken ur spel, om vindkraftparker tillåts tränga in i dessa långa utsiktens land. Det är förenat med fara att vistas i närhet av kraftverken. Hälsan påverkas, men allra mest tar de naturupplevelsen från den, som söker rekreation, tystnad, stillhet och kultur. De rycker undan mattan för de lokala företag, som nu och i framtiden satsar på natur- och kulturturism –den mest växande branschen i världen.

Inventeringsprojektet ”Finnmarkens Miljö & kulturarv” med LONA-bidrag till kommunen är fullkomligt unikt för Sverige med sin bredd att innefatta både kulturlämningarna och den biologiska mångfalden. Detta projekt och verksamheten i Finnmarkens hembygdsförening/Krokatorp samt hos alla andra operatörer på kommunens finnmark skulle mer eller mindre spolieras av en industrialisering med mängder av vindkraftmaskiner/-torn på Finnmarken inom Vansbro kommun. Projektet *finnskogarna.com* arbetar för finnskogsturism i Mellan-Sverige. Det berör länen Värmland, Dalarna, Örebro och Gävleborg. Det förtjänar att påpekas, att Vansbro kommun räddade kontinuiteten i projektet under ”glappet” mellan förstudien och fullskaleprojektet genom att under 2009 ställa upp som huvudman för ESF-projektet ”Förstudie för Naturens Bästa och användning av finnskogskulturen som kännemärke”.

Våra erfarenheter från andra områden med Bergvik Skogs storvulna vindkraftplaner är, att man hos Bra Miljöval på SNF tycker, att kartbilden med en ”bombmatta” av vindkraftverk ser horribel ut, och att denna vindkraftel sannolikt inte blir klassad som Bra Miljöval p.g.a. överexploatering av områdena. –Vi undrar hur detta rimmar med Vansbro kommuns ambition att vara framstående inom miljö och ”förnybar” energiproduktion? Certifieringsorganet FSC för bolagsskogsbrukets miljöhänsyn är inne på samma linje och föreslår ett stopp för vindkraftverk hos miljöcertifierade skogsbolag. Stora Kopparberg brukar omtalas som ”världens äldsta företag”. -Ur företagshistorisk/kulturell synvinkel känns det främmande, att ett nybildat företag för markinnehavet efter några år förvandlar skogen till industrilandskap.

Finnmarken, som Vansbro kommun har gemensam med Ludvika kommun, är klassad som av riksintresse för rörligt friluftsliv med ”vindkraftsförbud”. Att ändra på denna klassificering skulle innebära att samma finnmark i den ena kommunen skulle förvandlas till ett

industrilandskap, vilket skulle ge en orimlig obalans i infrastrukturen och landskapet i regionens skogsbygder. Västra Dalarnas finnmark består av en obruten finnbygd alltifrån Grangärde Finnmark till Malungs Finnmark och utgör tillsammans med fortsättningen in i östra Värmland och Västmanland Skandnaviens största sammanhängande finnbosättningsområde. Inom Vansbro kommuns finnmark finns hela 17 primära finnbosättningar tillkomna under början av 1600-talet i denna storslagna och obrutna natur –ett naturrum fyllt av historia och berättelser fram till våra dagar. Inom Vansbro kommun finns också de mest värdefulla byggnadsmiljöerna med skogsfinska karaktärsbyggnader i regionen. Skogsfinnarna är dessutom en del av den sverigefinska nationella minoriteten.

Dessa stora skogsområden är med sin stillsamma infrastruktur och befrielse från ett påträngande industrilandskap unika i ett europeiskt perspektiv. Områdets framtid ligger i dess potential för småskalig besöksnäring, i rekreation och i kulturbevarande –inte i exploatering till industrilandskap. Turismen spås enligt branschföreträdare en lysande framtid.

Vindkraften är numer en riskbransch. Varje vindkraftverk går med en förlust på 2 Mkr/år (källa: brev från Svensk Vindenergi till regeringen 2012) trots de omfattande subventionerna genom elcertifikat –för närvarande 15 öre per producerad vind-kWh. De internationella finansiärerna skapar olika borgenslösningar för att med hög ränta få fram riskkapital. De samt markägarna, i detta fall Bergvik Skog, är de enda, som tjänar på dessa affärsplaner. Bergvik Skog inser riskerna och tar själva inte driften av exploateringarna. Under byggfasen skapas arbetstillfällen men i ringa omfattning för folk från bygden. Arbetarna kommer främst från andra länder. F.n. byggs norra Europas största vindkraftpark vid Jädraås, där inte ens betongjobben gått till företag på orten utan till ett småländskt företag med betongproduktion i lastbilarna. Branschen brukar också ha svårt att konkret visa bestående arbetstillfällen, eftersom vindkraftverken fjärrstyrs, och servicetekniker betjänar stora områden. Återställande efter vindkraftverk, som tjänat ut eller har bedömts som olönsamma, är dyr och osäker.

Vi ser med oro på planerna för vindkraftexploatering i Vansbro kommun. Planerna är speciellt känsliga, eftersom de berör stora delar av det skogsfinska landskap, vars kultur allt fler vill ta tillvara i forskning, i besöksnäringssatsningar och som studieobjekt för skolor och organisationer. Kulturen bygger på och skapar en lokal identitet och stolthet.

Vi ber er: Ändra inte markanvändningen av finnmarken i kommunens översiktsplan!

Med Vänlig Hälsning

Maths Östberg
Finnskogsmuseet
Repr. Gävle-Dala i FINNSAMs ledningsgrupp
Ordf. Finnskogsriket

Jan-Erik Björk
Sekreterare, FINNSAM
Forskar i Vansbro kommuns finnmark

Stefan Steffansson
Ordf. Finnmarkens Hembygdsförening Krokorp

Kjell Söderlund
FINNSAMs kontaktman i vindkraft